

Załącznik nr 2
do Regulaminu Małopolskiego Konkursu
Geograficznego dla uczniów szkół podstawowych
województwa małopolskiego w roku szkolnym
2023/2024, stanowiącego załącznik do zarządzenia
Nr 44/23 Małopolskiego Kuratora Oświaty
z dnia 20 września 2023 r.

Zakres wiedzy i umiejętności wymaganych na poszczególnych etapach konkursu i wykaz literatury obowiązującej uczestników oraz stanowiącej pomoc dla nauczyciela

I. Tematyka konkursu: „Europa – przyroda, krajobrazy, społeczeństwa, gospodarka”.

Cele konkursu:

- popularyzacja geografii wśród uczniów,
- promowanie i rozwijanie u uczniów zainteresowania geografią,
- doskonalenie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji geograficznych (wraz z ich selekcją i analizą) z wykorzystaniem różnych źródeł informacji,
- kształtowanie umiejętności posługiwania się mapą (wraz z jej interpretacją),
- poszerzenie wiedzy o Europie, a także o wybranych elementach środowiska przyrodniczego i zależnościach w środowisku geograficznym w skali regionalnej lub poszczególnych krajów,
- doskonalenie umiejętności rozwiązywania zadań problemowych oraz krytycznego myślenia,
- kształtowanie umiejętności wykorzystania wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym.

II. Zakres wymaganej wiedzy i umiejętności uczestników

Uczestnik konkursu powinien wykazać się wiadomościami i umiejętnościami z zakresu geografii Europy ze szczególnym uwzględnieniem Polski oraz o wybranych elementach środowiska przyrodniczego, w społeczeństwie i gospodarce, a także zjawiskach i procesach zachodzących w środowisku geograficznym, , które określono w *Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej* (Dz. U. z 2017 r., poz. 356). Zadania konkursowe obejmują określone na wstępie treści zapisane w „*Podstawie programowej kształcenia ogólnego. Szkoła podstawowa geografia*” oraz rozszerzenia wybranych treści określone dla każdego etapu konkursu. Ponadto uczeń jest zobowiązany zapoznać się z literaturą, która została wskazana w niniejszym informatorze konkursowym.

Na każdym etapie konkursu uczestnik powinien wykazać wiedzę i umiejętności z zakresu:

- posługiwania się różnymi źródłami informacji geograficznej (tj. mapami, fotografiami, rysunkami, diagramami i wykresami, danymi statystycznymi, tekstami źródłowymi itp.),
- posługiwania się terminologią geograficzną,
- wykonywania obliczeń z zakresu podstaw kartografii (np. obliczeń z wykorzystaniem skali mapy, określania współrzędnych geograficznych, obliczania rozciągłości południkowej i równoleżnikowej, określanie wysokości względnej i bezwzględnej).
- określania położenia i rozpoznawania na mapach elementów geograficznych, interpretacji map ogólnogeograficznych i tematycznych, sporządzonych w różnych skalach, identyfikacji związków przyczynowo-skutkowych w środowisku geograficznym Europy.

ETAP SZKOLNY

Etap szkolny obejmuje zagadnienia dotyczące wybranych elementów geografii Europy: położenie geograficzne, linia brzegowa, rodzaje wybrzeży, podział polityczny; podstawy geografii krajów sąsiadujących z Polską: Niemiec, Litwy, Białorusi, Czech, Słowacji, Rosji; zróżnicowanie i charakterystyka krajobrazów Polski. Obliczenia z wykorzystaniem skali mapy oraz **znajomość mapy ogólnogeograficznej i mapy politycznej oraz map tematycznych (np. geologiczna, klimatyczna, gospodarcza i inne) Europy.**

Treści poszerzone

Człowiek, a środowisko. Krajobrazy Polski.

ETAP REJONOWY

Etap rejonowy **obejmuje tematykę z etapu szkolnego** oraz zagadnienia dotyczące środowiska przyrodniczego Europy (ukształtowanie powierzchni, wulkanizm i trzęsienia ziemi, zróżnicowanie klimatyczne oraz czynniki wpływających na to zróżnicowanie, strefowość klimatyczna i roślinna), ludność Europy (rozmieszczenie ludności, starzenie się społeczeństw, zróżnicowanie ludności, migracje) urbanizacja w Europie oraz wielkie miasta Europy – Paryż i Londyn.

Treści poszerzone

Walory i atrakcje turystyczne wybranych krajów: Austrii, Estonii, Francji, Hiszpanii, Niemiec, Szwajcarii i Włoch.

ETAP WOJEWÓDZKI

Etap wojewódzki **obejmuje tematykę z etapu szkolnego i rejonowego** oraz rolnictwo, przemysł i energetykę (zróżnicowanie źródeł i produkcji energii) oraz usługi w Europie na przykładzie wybranych krajów (omówionych w podręcznikach szkolne) oraz danych statystycznych dla krajów europejskich.

Treści poszerzone

Polska w Unii Europejskiej – społeczeństwo i gospodarka.

Walory i atrakcje turystyczne wybranych krajów: Bułgarii, Grecji i Rumunii.

III. Wykaz literatury i stron internetowych, które obowiązują uczestników konkursu oraz stanowią pomoc dla nauczyciela¹:

ETAP SZKOLNY:

Podręczniki szkolne i atlasy geograficzne:

1. Atlas geograficzny Polska, kontynenty, świat. Szkoła podstawowa, klasy 5-8. Nowa Era Sp. z o. o., Warszawa, 2019. Mapy dotyczące Polski, Europy i Morza Bałtyckiego (str. 6-99).
2. Szlajfer F., Zaniewicz Z., Rachwał T., Malarz R., Planeta Nowa 5. Podręcznik do geografii dla klasy **piątej** szkoły podstawowej, wyd. zmienione. Edycja 2021-2023. Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.
3. Rachwał T., Malarz R., Szczypiński D., Planeta Nowa 6. Podręcznik do geografii dla klasy **szóstej** szkoły podstawowej. Edycja 2022-2024. Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.
4. Malarz R., Szubert M., Rachwał T., Planeta Nowa 7. Podręcznik do geografii dla klasy **siódmej** szkoły podstawowej. Edycja 2020-2022 i 2023-2025. Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa.
5. Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P., Głowacz A. Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa **5**. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa 2018.
6. Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P., Głowacz A. Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa **6**. Edycja 2022-2024. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa, 2019.
7. Głowacz A., Lechowicz A., Lechowicz M., Stankiewicz P. Geografia. Podręcznik. Szkoła podstawowa **7**. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne S.A., Warszawa 2017.

Literatura popularnonaukowa

1. Machowski R., Rzętała M., Deforestacja – globalny problem środowiska przyrodniczego, Geografia w Szkole nr 4/2022, 4-10.
2. Trojan K., Konflikty ekologiczne – człowiek kontra przyroda. Geografia w Szkole nr 5/2019, 4-7.
3. Trojan K., Korona Gór Polski – 29 szczytów na wakacje. Geografia w Szkole nr 3/2018, 10-15.
4. Trojan K., Nietypowe zanieczyszczenia. Ekologiczna presja społeczeństw. Geografia w Szkole nr 4/2019, str. 4-7.
5. Trojan K., Zasoby i znaczenie lasu w gospodarce narodowej. Leśne bogactwo Polski. Geografia w Szkole nr 3/2018, str. 4-8.
6. Zaparucha A., Góry Stołowe – jedyne takie. Geografia w Szkole nr 1/2021, 40-41.

¹ Jeśli w wykazie literatury nie zostały podane strony, z którymi należy się zapoznać, uczeń powinien przerobić zakres zagadnień podany na każdym etapie konkursu (w przypadku atlasów powinien zapoznać się z mapami, które odnoszą się do wskazanego zakresu zagadnień).

Encyklopedia i rocznik statystyczny:

1. Encyklopedia **PWN**.
<https://encyklopedia.pwn.pl> (hasła odnoszące się do tematyki konkursu).

ETAP REJONOWY:

Literatura z etapu szkolnego oraz:

Literatura naukowa, popularnonaukowa i podróżnicza:

1. Dziadek M., Kastylia-León - na dachu Hiszpanii. Geografia w Szkole nr 2/2021, 16-21.
2. Gospodarek Mikołaj, Toskania kopalnia kadrów. Poznaj Świat nr 7/2019, 8-17
<https://poznaj-swiat.pl/article/2987/toskania-kopalnia-kadrow>
3. Kołpanowicz M., Oliwkowozłota Andaluzja. Poznaj Świat nr 8/2013, 56-64
<https://poznaj-swiat.pl/article/1153/oliwkowozlota-andaluzja>
4. Król B., Rusz na Rugię. Poznaj Świat, nr 6/2016, 14-21.
<https://poznaj-swiat.pl/article/2156/rusz-na-rugie>
5. Legieć M., Krajobrazowy ekspres lodowcowy. Poznaj Świat nr 2/2016, 20-25.
<https://poznaj-swiat.pl/article/1237/krajobrazowy-ekspres-lodowcowy>
6. Pacholarz P., Klejnot Francji prowincjonalnej. Geografia w Szkole nr 3/2023, 28-32.
7. Pawłucka E., Sezon na lodowce. Poznaj Świat nr 3/2013, 87-95.
<https://poznaj-swiat.pl/article/963/sezon-na-lodowce>
8. Słobodzian M., Estonia – w krainie mokradel i głązów narzutowych. Geografia w Szkole nr 5/2017, 16-18.
9. Słobodzian M., Szwajcaria – alpejski klejnot. Geografia we Szkole nr 5/2018, 10-13.
10. Wyrzykowski M., Prowansalskie Betlejem. Poznaj Świat nr 12/2018, 49-53.
<https://poznaj-swiat.pl/article/2863/prowansalskie-betlejem>
11. Żemła Mateusz., Alzacja – między Francją a Niemcami. Geografia w Szkole, nr 6/2019, 17-19.
<https://eprasa.pl/blob/8294a7cc-7ced-4a4a-9b3d-caf7aabf9de5>

Rocznik statystyczny

1. Mały rocznik statystyczny Polski 2022. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2023.
<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/roczniki-statystyczne/maly-rocznik-statystyczny-polski-2022,1,24.html> (Tab. 8. Powierzchnia, ludność i stolice krajów świata, część tabeli Europa str. 440-441).

ETAP WOJEWÓDZKI:

Literatura z etapu szkolnego, rejonowego oraz:

Literatura naukowa, popularnonaukowa i podróżnicza:

1. Bąk M., Korfu – zielona perła. Geografia w Szkole, nr 6/2021, str. 26-30.
2. Pacholarz P., Bułgaria inaczej – czyli wędrówka w czasie i w przestrzeni. Geografia w Szkole nr 5/2021, str. 14-18.
3. Pacholarz P., Stara Planina – góry niedocenione. Geografia w Szkole nr 6/2021, str. 22-25.

4. Rosiński W., Dubrownik i piękna Corčula. Poznaj Świat nr 8/2013, 12-20.
<https://poznaj-swiat.pl/article/1149/dubrownik-i-piekna-korcula>
5. Szewczyk J., Kreta – epoka turystyczna. Geografia w Szkole nr 4/2019, 15-17.
6. Żemła M., Dunajska Autostrada. Poznaj Świat nr 6/2017, 20-25.
<https://poznaj-swiat.pl/article/2492/dunajska-autostrada>
7. Żemła M., Wieloetniczna tożsamość Bukowiny. Geografia w Szkole nr 4/2019, 12-14.

Roczniki i opracowania statystyczne

1. Polska w Unii Europejskiej 2022. Główny Urząd statystyczny. Warszawa 2022.
<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/inne-opracowania-zbiorcze/polska-w-unii-europejskiej-2022,16,16.html> (str. 3-8, 10, 19-21, 23-25, 27).
2. Polska w Unii Europejskiej portret statystyczny. Główny Urząd Statystyczny. Warszawa 2019.
<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/inne-opracowania-zbiorcze/polska-w-unii-europejskiej-portret-statystyczny,35,1.html>